

Elan iga päeva kui elu viimast

Anu Ruusmaaga tantsust ja elust, elust avaramalt

Kunst, täpsemalt liikumiskunst on olnud läbi elu sinu rada. Sa oled tantsinud erinevaid stiile - oled õppinud Tallinna Balletikoolis balletti ja tantsinud solistina Rahvusoper Estonia laval; alates 1999. aastast oled sa õpetanud balletti TÜ Viljandi kultuuriakadeemias ning hiljem lavalist liikumist ja tantsu Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ooperistuudios. 1991. aastal avastasid sa moderntantsu raja tantsutrupi Nordstar ja edasi Fine5 kaudu ning hiljem seisundilise nüüdistantsu, mille alla võib paigutada sinu lavastajatööd. Ja lõpuks oled jõudnud TRE lõdvestustehnikani, millega sa praegu aktiivselt tegeled. Sellele lisanduvad balletilavastuste arvustused, milles sul on olnud võimalus analüüsida teiste kehalist kogemust ja enda oma vaatajana. Kehaline kogemus on olnud sinu tegevuste keskmeks.

Jah, keha abil ma väljendan ennast, kujundan oma maailmavaadet ja loon isikliku vaimse kogemuse. Minu areng on toimunud teekonnana suurest meeskonnast individuaalse kulgemise poole. Suure trupi liikmel on hoopis teised eesmärgid ja suhted kui väikese koosseisu liikmel või üksiktegitajal. Suures trupis tuleb tajuda oma vastutust, ennast distsiplineerida, pidada lugu igast meeskonnaliikmest ja temaga arvestada. Kostüümiproovi minnakse siis, kui õmbleja kutsub, mitte siis, kui sinul mugav on. Grimeeriija juurde tuleb jõuda enne etendust kokkulepitud ajal. Väga rikastav on olla osake sellisest suurest masinavärgist - ühest küljest on see vastutus, teisest küljest tunded tohutut toetust, sest kõik teevad tööd selleks, et artist lavale jõuaks. Üksikisikuna seevastu oled iseenda ja oma meeskonna looja ja toetaja. Koormat saad jagada oluliselt vähemate inimestega. Praegusel ajal on vabakutselistel võimalus leida ruumid, kus tegutseda, ja ka produtsent. Oli aeg, kui seda polnud. Proove tehti kusagil väikese ruumi tolmuses nurgas, lavaprooviks anti loetud hetked ja alles laval said teada, kui valmis sa tegelikult olid. Ühest küljest on üksikisikuna tegutsedes suurem vabadus otsustada, kuid vabadusega käib kaasas ka suur vastutus. Ma olen alati olnud uuele avatud, tahan ikka olla seal, kus puhuvad värsked tuuled. Seda võimaldab aga mu tugev baas, Tallinna Balletikoolist saadud põhjalik professionaalne haridus. Ma ei pea silmas ainult tantsutehnilist pagasit, vaid mitmekülgset kultuuritausta, mis praeguses maailmas kipub ohtra infomüra tõttu aina õhemaks jääma. Minu üheks oluliseks teguriks on pidevas loomises olemine. Ma pean looma, avades uksi endale ja kaasamõtlejatele, kes ühel hetkel liiguvad edasi, avastades omaenda tee.

Ma hakkasin 1997. aastal Estonias läbi viima moderntantsu tunde, seda ainukesel tööst vabal päeval. Vanu aegu meenutades ütles minu tollaegne kolleeg, tantsija ja õpetaja Helen Veidebaum: „Anu, sa avasid uksi ja me saime vähemalt lõhna ninna ja maitse suhu, mis see uus tants on.“ Ma olin olemas nende jaoks, kes jagasid minu entusiasmi ja tulid protsessiga kaasa, olid uudishimulikud ja õpihimulised. Teater toetas meid, eriti toonane peaballettmeister Mai Murdmaa. Mai loov natuur oli paindlik ja otsinguline. See oli ka periood, mil meil olid repertuaaris

Teater.Muusika.K...
01.05.2020 00:00
Evelin Lagle
1,56,57,58,59,60,61,62

Rahvusoper Estonia
Ballett

mitmed välislavastajate avangardsed õhtud. Mällu on sööbinud Bill Youngi „Fault“ (1997), mis oli üsna keerulise kontaktimprovisatsiooni tehnikaga lavastus, ja Marika Blossfeldti minimalistlike vahenditega „Kivikell“ (1997), sügavalt vaimne lavastus naise rollidest ja arhetüüpidest. Need olid loovad protsessid, mis eeldasid julgelt mõtlemaid artiste ja kus tuli aktiivselt panustada lavastuse kui terviku sündi.

Just julgelt loomist, avaralt ja paindlikult mõtlemist ning ise leiutamist pean minagi 1990. aastate nüüdistantsu plahvatuse vallandajaks ja tohutu suureks väärtuseks. Sinul oli õnne saada osa sellest pöördelisest perioodist, neist intensiivsetest protsessidest. Tantsukunstnike entusiasmi uuttantsu luua oli suur ning sai jõudu ja lootust lühiajalistest töötubadest. Kui info oleks olnud kergemini kättesaadav ja selle tulv lõputu, nagu see praegusel ajal on, oleks meie kaasaegse tantsu maastik kujunenud kindlasti hoopis teistsuguseks. See võinuks olla millegi võrra rikkam, aga millegi väga isikupärase võrra ka kindlasti vaesem.

Mul oli õnne puutuda kokku Limoni tehnikaga. 1988. aastal, kui mingit nüüdistantsu ei olnud Eestis veel olemas, tõi Tiiu Randviir Estoniasse Jill Milleri, kes andis kinniseid, poolsalajasi kursusi. Miller tegi meile väga põhjalikke moderntantsu ja džässantsu alustele pühendatud tunde Estonias ja Tallinna Balletikoolis. Need umbes kümnepäevased tsükliid toimusid mitu korda.

Kõik see oli võimalik tänu Mai Murdmaale. Ei saa kahandada tol ajal Estonias toimunu olulist rolli nüüdistantsu sünnis. Mai on täiesti erandlik nähtus. Üks esimesi etendusi, milles ma osalesin, kui Estoniasse läksin, oli tema „Joanna tentata“ (1971). Mai pani tantsijatele selga ihuvärvi trikood, mis näiteks Moskvast ei oleks tulnud veel kõne allagi. Mai oli avatud uutele tuultele koreograafias, senisest erinevale. Tänu sellele sai teatris klassikalise balleti kõrval võimalikuks nüüdisballeti suund, mis rikastas repertuaari.

Kas Mai Murdmaa on loojana olnud sulle suur õpetaja?

Kindlasti. Mul oli võimalus, küll väga lühikest aega, olla ka tema lavastuste repetiitor. Ma olin pärast 1999. aastal Estonias tantsimise lõpetamist veel kuni Tiit Härmi tulekuni repetiitor. Mai 1999. aastal lavastatud „Kratt“ ja 2001. aastal lavale jõudnud „Pulmareis“ olid suuremad tööd, kus mul oli võimalus suhelda temaga sellel uuel tasandil. Peale selle repeteerisin ma ka Russel Adamsoni džässikava ja Hugo Fanari tantsunumbreid aastal 2000.

Mai tahtis mind repetiitoriks seetõttu, et ma sidusin tema silmis liigutusi uut moodi, balleti jaoks uuel viisil. Klassikalises balletis on keskseks printsipiiks poseering, kuid nüüdistantsus liikumine. Need on täiesti vastandlikud põhimõtted ja mina tegelesin liikumise, mitte poseeringutega. Balletis on hulk ettevalmistavaid vahesamme, millele järgneb suur ja oluline balletielement. Mina aga võtsin need vahesammud ära. Kontaktimprovisatsioon, millega ma olin juba Nordstaris kokku puutunud, andis mulle teadmise, et ei ole tarvis võtta pikka ettevalmistavat sammustikku, et sooritada üht ja kõige olulisemat balletielementi. Näiteks duettides võib tõstetehnika asemel kasutada hoopis kontaktimprovisatsiooni põhimõtteid, mille puhul kaks keha sulanduvad teineteisesse, mitte ei tõmbu teineteisest eemale. „Halb“ repetiitor olin ma aga seetõttu, et mind ei huvitanud

balletiesteetika. Ma jätsin selles osas tantsijale vabamad käed ja armastades loovust, usaldas tantsijat ise oma karakterit looma. Oli neid, kes sellest aru ei saanud, ja oli neid, kes minuga väga hästi kaasa tulid. Näiteks toleaeegse „Krati“ telesalvestust vaadates küsis mu klassiõde: „Anu, kas sa märkad, et isegi meesballett on loov?“ Tantsijad ei olnud pressitud kitsastesse raamidesse, mis teatud lavastuste puhul on väga oluline. Mai Murdmaa moodsa balletikeelega lavastuste sammustik võimaldas olla mängulisem. Repetiitorikogemus õpetas mind inimesi vaatlema ja nendega töötama.

Sinu teekond tantsus on kulgenud läbi erinevate stiilide ja esteetika ning seejuures väga rahulikult, ilma mingi vajaduseta ühele või teisele esteetikale vastanduda või millegi vastu olla. Ühel hetkel ei huvitanud sind tantsija ja lavastajana enam balletiesteetika, sa liikusid edasi, võttes balletist kaasa väärtusliku kogemuse, aga TÜ Viljandi kultuuriakadeemias balletti õpetades õhkus sinust lugupidamist balletitehnika vastu ja selle sügavat tunnetust.

Vastandumisele keskendudes võib jääda märkamata selle positiivne pool, millele vastandutakse. Ma pean balletist ja klassikalise tantsu tehnikast väga lugu. Kuidas mitte lugu pidada, kui balletitraditsioon on sajanditepikkune ja siiani püsima jäänud? See fakt räägib iseenda eest. Klassikalise tantsu tehnika on väga auväärne, oma plusside ja miinustega, kuid erakordne, terviklik ja läbitöötatud süsteem. Klassikaline tants on liikumiskunsti alus nii ajalooliselt kui liigutuslikult. See annab vägahea baasi koordineeritud liigutustele, õpetab kontrollima ja märkama oma keha ja sellega kontakti looma.

Näiteks õpetada praegu ooperilauljatele balletti on hoopis midagi muud kui see, mida ma õpetan tantsijatele, kuid ma teen seda siiski balleti baasil. Balletitantsija peab olema kerge, pikaks treenitud lihastega ja maast lahti, aga ooperilauljal peavad olema kaks jalga tugevalt maas, ta peab olema maandatud, et laulda. Tal on vaja kehakontrolli ja -teadlikkust, head koordineerimise ja oskust see enda kasuks laval toimima panna. Ka tunnetusega tegelemine on ülioluline. Keha on ühtaegu nii eesmärk kui vahend. Tundlik ja läbitöötatud keha on väljendusriikas. Siit ma jõuangi TRE tehnika juurde. TRE tegeleb just kehateadlikkusega ning seob keha ja vaimu tervikuks. Ja ma ei taha rääkida hingest. Eesti keeles kasutatakse sõna „hing“ palju, see on keelde juurdunud. Hing on aga energia. Vaim ja vaimsus on need, mis keha kaudu avalduvad. TRE on minu kehalise kogemuse loomulik jätk. TRE läheb füüsilises väga sügavale tasandile, seob keha tervikuks ja tegeleb inimesega holistiliselt. Me kogeme iseennast ja maailma kehaliselt ja mida teadlikumalt me endaga tegeleme, seda parem.

Võib-olla võtab TRE kokku selle alateadliku teadmise, mis sinus on alati olnud?

Jah. Ma olen keha-vaimu ühtsusega kogu aeg tegelenud, seda nii tantsija, õpetaja kui koreograafina. Aja jooksul olen ma pideva õppimise ja kogemuste kaudu üha teadlikumaks saanud. Ma olen tegelenud inimeseks olemisega. Olen pidevalt otsinud ja püüdnud selles tohutult virvarris aru saada, mis see siis tegelikult on. See, mis tegelikult on, on väga individuaalne. Ma austan inimesi, kes viitsivad endaga tegeleda. Nendega on väga huvitav süveneda isiklikesse protsessidesse, jagada

kogemusi ja seeläbi rikkamaks saada. Takistuseks ei saa kunagi erinevad maailmakäsitlused ega minapildid. TRE gruppides me tegeleme kogemuste jagamisega ja ma näen, kuidas inimesed on oma siseväljadel hulga huvitavamad, kui nad välja paista lasevad. Kui õppida mõistma, nägema ja aktsepteerima inimesi sellistena, nagu nad on, ei ole enam vaja ka võitlemist, võistlemist ega protesti. Imetlen julgeid inimesi, kes kisuvad maha hirmude müürid ja on nemad ise.

Ma ei ole kunagi jätnud kõrvale ka intuitsiooni. Kusjuures ma olen veendunud, et ma ei ole mingi erand, et kõigiga on nii. Me tajume maailma küll kognitiivselt, kuid intuitsiooni tuleks väärtustada ja kuulata. See on see kahtlaseks tunnistatud kõhutunne. Ka tudengite puhul tahan ma näha, et intuitsioon käivituks. Lisaks tehnilistele oskustele ja vabale loovusele on intuitsioon väga oluline, sinna juurde muidugi lavaeetika ja enesedistsipliin, mida paraku tuleb üha rohkem õpetada.

Sinu elus on olnud tähtis periood, millest me täna oleme rääkinud vaid paar lauset. See on seotud perioodiga Nordstar, Nordic Star ja Fine5. Jõuame uuesti nüüdistsantsu taassünnini, 1990. aastate nüüdistsantsu plahvatuseni Eestis.

Nordstar (1991) andis mulle võimaluse olla avatud uuele. Tantsisime väga erinevat koreograafiat. Saima Kranig on tagantjärele öelnud, et oleks me vaid mõne aasta veel vastu pidanud, oleksime püsima jäänud. Meieni jõudsid huvitavad pakkumised siis, kui trupp olikoosloomise juba lõpetanud. Nordstarist algas aga minu õpetajatee. Mulle usaldati trupi treeningud, teisi õpetajaid oli muidugi veel. Õpetajaks saamine on minu jaoks olnud väga pikk tee ja võtnud aega, just nimelt vaimselt. Alustasin ju lihtsalt teiste treenimisest, kuid kogemust veel ei olnud.

Nordstari aeg oli väga põgus. Idee oli hea, aga maailm hakkas äkki väga kiiresti muutuma. Ometi lükkasid Saima Kranig, kes oli Nordstari kokkukutsuja, ja Olav Neuland, kes tegutses selle produtsendina, oma entusiasmi ja julgusega käima väga olulise asja. Nendeta ei oleks meil sellist nüüdistsantsumaailma, mida me praegu tunneme. Nordstariga olid meil näiteks Ameerika avangardi õhtud, käisid mitmed külalislavastajad, saime põnevaid, kuudepikkuseid töötube. Ja muidugi Marika Blossfeldt - üks väga oluline tegelane selles. Ta ei lavastanud otseselt meie trupile, kuid tänu tema kontaktidele jõudsid meieni mitmed põnevad lavastajad ja õpetajad.

Nordstarist kasvas välja Fine5. Fine5 aeg oli mulle oluline periood, väga õpetlik, seda nii inimsuhete osas, mis nii väikeses kogukonnas võivad ajapikku üsna keeruliseks muutuda, kui ka loomingulises mõttes. Fine5-s sain kogeda nii imelisi koosloomise kui eneseloomise hetki. Tol perioodil sai ju loodud ka Fine5 tantsukool, milles me kolmekesi - Tiina, Rene ja mina - õpetasime. Minu õpetajaks kujunemine jätkus selle toreda võimaluse kaudu. Ma töötasin erinevate vanusegruppidega, nii väiksemate laste kui teismelistega. Hiljem laste grupid kadusid, kuid selleks ajaks olin lahkunud ka mina. Kahju on sellest, et Fine5 tantsukoolist oleks võinud saada alguse meie kaasaegse tantsu kool, sest ainekava sai koostatud, kuid ministeerium ei võtnud seda vastu. Põhjuseks oli vaid see, et puudus ekspertgrupp, kes oleks osanud ainekava hinnata. Kõik oli alles algusjärgus.

Fine5-st sai alguse ka sinu lavastajatee?

Jah, olen lavastamisega tegelenud peaaegu viisteist aastat. Mõõta üheksakümnendaid praeguse trendimaailma mõõdupuu järgi tundub mulle kohatu. Kunagi näitasin VKA tudengitele Mark Taylori TIKE (Tantsuinfo Keskus Eestis) kutsel lavastatud „Korsaari“, mis oli olnud omal ajal suursündmus. Mark tõi oma lavastusse väga värske vaatenurga, nimelt romantiseeritud vägivalda, lahendades tuntud balletisüžee hoopis uuel moel. Tantsisin seal peaosa, Medorat, minu partneriks Conradi rollis oli Aare Rander. Erakordne oli veel see, et Heili Einasto oli sisse lavastatud kriitiku rollis. Aastaid hiljem, kui tudengid „Korsaari“ vaatasid, ütlesid nad delikaatselt: no siis oli eesti kaasaegne tants ikka väga noor. Oligi. Praegu on noortel palju võimalusi end välismaal arendada ja pidevalt juurde õppida, kui vaid jagub tahtmist ja pealehakkamist. Kui mina alustasin nüüdistsantsu rajal, ei olnud võimalik Erasmuse programmiga teise riiki, teise kooli minna, terve aasta õppida ja ennast täiendada. Heal juhul sai lühikesi kursusi ja sellest tuli võtta, mida võtta andis. Samas äratas see loovuse, see kasvas oma mina. Sa ei saanud ühegi õpetaja küljes rippuda ega temalt vampiirina teadmisi- oskusi imeda. Tuli võtta see vähene, mis oli, ja sellega midagi teha. Vabakutselise elu pole ka praegu mingi meelakkumine, kuid algusaastatega võrreldes on vahe suur. Ja see teeb rõõmu.

Lavastamine ei ole olnud tegelikult minu teema. Oma esimesed katsetused tegin Fine5 tantsukoolis, Mark Taylor ja Martha Mayers innustasid mind katsetama koreograafina. Näiteks lavastasin teismelistele tüdrukutele tantsunumbri „Tüdrukute WC“, mis tegeles koolivägivallaga. Toona ja praegugi väga aktuaalne teema. See number sündis minu kogemusest teismeliste neidude koolikiusamisega. Hiljem, kui teatrisse tagasi läksin, anti mulle võimalus katsetada rahvusooperi talveaias. Mulle oli oluline inimese suhe loodusega, mis on ka praegu aktuaalne. Sel teemal lavastasin näiteks 1999. aastal töö „Rohi kasvab must läbi“. Seejärel sai alguse naiseks olemise teema lavastustega „Kujundid“ (2000), „Keha ja rütm“ (2004) ja „Omaenese ukseni“ (2007). Tänapäeval pole see ju mingi teema, kuid mina otsisin ennast ja mul oli mõttekaaslasid. Balleti mõjud olid kindlasti ka neis lavastustes olemas. Mind köitis ikkagi keha ja selle liikumine, sensuaalsus. Ajapikku vabanesin balleti esteetikast ja väärtustasin üha rohkem inimese loomulikku ilu ja loomulikku liikumist. Ma olen näinud inimest alati ilusana, sõltumatult tema kehakujust, jalgade pikkusest või pea suurusest. See ilu vaatab välja inimese olemisest. Minu tunded seoses naiseks olemise ja veelgi enam inimeseks olemisega on sügavad. Ka kunstis tahan ma näha inimlikkust. Ükskõik mida kunstnik laval ka teha ei võiks - liikuda minimalistlikult, kasutada virtuoosset, keerulist tehnikat või teha kontseptuaalset kunsti -, oluline on see, kuidas ta end laval kehtestab. Kui keegi end laval avab, lavastuse või lavaloleku kaudu, vaatlen ma esimese asjana tema arengut inimesena.

Sinu lavastajakogemus on aga hoopis laiahaardelisem?

Sel perioodil, mil ma tegelesin lavastamisega, oli mul üsna palju koostööprojekte ja tellimustöid. Tegin koostööd näiteks Tallinna Filharmooniaga, kus sündisid mitmed lavastused koos erinevate muusikutega. Igasugune muusika ei inspireerinud mind ühtviisi, kuid ma

võtsin pakkumised sellele vaatamata vastu, lihtsalt et kogeda ja katse-eksituse meetodil midagi õppida. Aeg oli selline. Eelnevalt kogetu oli ennast ammendanud, aga uus alles loomisel.

Teine huvitav suund oli hoopiski varaklassikaline ooper, millega ma tegelesin üsna mitmes projektis. VHK 20. juubeliks lavastasin Claudio Monteverdi „Orpheuse” (2006) ning Viljandi vanamuusika festivalile „Zeusi ja Europe” (2007) ja „Peregrinuse” (2008). „Orpheus” oli neist kõige põhjalikuma ettevalmistusperioodiga ja see oli nauditav kogemus. Viljandi vanamuusika festivalil tuli tegutseda väga lühikese ajaga, laval oli suur hulk lapsi, kes laulsid, mängisid pilli, liikusid ja tantsisid. See oli väga palju energiat võttev koostöö, kuid samas huvitav kogemus. Lavastamiskogemus on teinud minust mitmekülgsema ja ehk ka loovama õppejõu.

Ühed huvitavamad koostööd olid kolm projekti Kaie Korbiga. Neist põnevaim oli „Tantsulitaania” aastail 2003-2005. Projekti algatas organist Ines Maidre. Esinesime paljudes Eesti kirikutes ja isegi Norras. Kirik on esinemiseks tundlik koht ja kuidas tantsuga seal suhestutakse, sõltub konkreetsetest inimestest. Et jääda diskreetseks, valisin väga kostüümi värve, sest iga värv kirikusse ei sobi. Samuti tuli olla tähelepanelik kehaväljendusega, mis oli lõpuks pigem vaoshoitud. Ka Eesti tegevkogukondades oli suhtumist ühest äärmusest teise. Oli kohti, kus kirikuõpetaja ütles, et sellist asja ei tohiks üldse teha, ega jäänud etendust vaatama, kuid oli ka kohti, kus oldi igati avatud ja tekkis hea kontakt. Publikut oli alati palju. Tänapäeval toimub nii mõneski kirikus vilgas kontserditegevus ja esitatakse ka tantsunumbreid, ollakse tolerantsed ja avatud. Minu ajalisel tunduvalt hilisem kogemus kirikutes tantsimisega on tantsijana Dmitri Harchenko lavastuses „Ikoonid/Bach” (2016). Käisime mitmes kirikus ning vastuvõtt oli igal pool avatud ja lahke, seda isegi Peterburi Jaani kirikus.

Nüüd on sinu loomingulisel teekonnal aktuaalne aga hoopis uus vorm - hiljuti ilmus su luulekogu „eluvailu”.

Ma hakkasin kirjutama väga sügavas leinas, leinates oma varalahkunud poega. Leinaga puutuvad ühel või teisel viisil kokku kõik. Minul tuli juba noorusaastail mätta oma traagiliselt lahkunud noori kolleege teatrist. See jättis sügava jälje ja mingil perioodil ei suutnud ma matustel üldse käia. Olen matnud oma mõlemad vanemad, nüüd ka ainukese poja. Luuletused sündisid plahvatusena. Ma ei tegelenud luuletamisega, need lihtsalt tulid ja mina pidin read vaid kiiresti paberile saama. Luuletustest raamatu tegemine on olnud osa leinaprotsessist. Ma ei saa öelda, et see oleks leina lõpetanud, kuid see on mu maailmataju avardanud ja maailmas olemist kergendanud. Tuli ju jääda elama. See, mille ma olen endast välja toonud, on midagi nii olulist, et kindlam on olla, jalad on paremini maas. Hiljuti nentis raamatu pealkirja lugedes üks inimene, et ma olen defineerinud armastuse - eluvailu. Ma olen temaga nõus. Sinna raamatusse ongi pandud tohutus koguses armastust, mis loob nii valu kui ilu.

Kui osa inimesi leiab, et kogu aeg tuleks õnnelik olla, siis mulle tundub see ebainimlik. Õnnelik olemise juurde käib kogu inimese emotsioonide palett. Inimeseks olemise palett, ka valu, häbi, kurbus, viha jne. Oluline on, mis nende tunnetega peale hakatakse. Allasurumine pole kindlasti lahendus, nende võimendamine samuti mitte. Neutraalne vaatlus annab

teadmise, mis peitub nende tunnete taga. Kui tundmist endale mitte lubada, tundeid alla suruda, läheb midagi olulist kaotsi. Mitte ühtegi kogemust ei saa lihtsalt kuskile sahtlisse pista, mitte ühtegi head kriisi raisku lasta, seda olematuks teha, sest jälg jääb alateadvusse ikka ja see võib hakata edasiliikumist takistama.

Sügavas leinas muutub maailm väga hõredaks ja hoopis peenemad nüansid saavad järsku nähtavaks, igal pool, inimese sees ja tema ümber. Mulle on loodus väga tähtis, sealt saan ma tohutult toitu, jõudu ja tuge. Üksiolemist peaks inimese elus olema piisavalt, et tegeleda oma sisevaatluste ja peegeldustega. See vabastab ka näiteks surmahirmust. Surm on sama loomulik kui sünd ja sureme me kindlasti, hirmuga või hirmuta.

Mis on see, mis sind praegu õnnelikuks teeb?

Praegu, eriolukorras, on see eriti hea küsimus. Kriisisituatsioonis on heaolu kokku kukkumas, tarbimiskultus on lõõgi saanud ja oleme maandunud eksistentsiaalsele tasandile. Elu ise sunnib tähelepanu pöörama kõige olulisemale. Mind teeb õnnelikuks piiritu tänutunne. Vanematele, et nad on kinkinud mulle imelise elu ja armsa kodu, iseendale, et olen olnud uudishimulik ja liikunud läbi elu avatud südamega. Olen tänulik oma pojale, kellega koos veedetud aeg oli tõeline kingitus. Olen tänulik sõpradele ja mõttekaaslastele sünergia eest ning oma väga paljudele tudengitele ja õpilastele uute ja uute avastusretkede eest.

Viimasel ajal, kui minult küsitakse: „Kuidas sul läheb?“, vastan, et olen elus. See tähendab, et julgen olla, vastu võtta kõik, mis tuleb, hinnanguid andmata, see läbi töötada ja enese arenguks muuta. Kui sul on seljataga pikk ja keeruline elu, kui on olnud palju valusaid hetki, siis julgus mitte piirata ennast müüridega, vaid olla avatud ja elus teeb õnnelikuks. Maailmas on nii palju armastust, ma mõtlen maailma suuremas plaanis, ja see armastus, kõigis oma erinevates vormides, on vastuvõtmist väärt. Olen aina rohkem armastatud ja hoitud, sest maailm peegeldab tagasi seda, mida soovin teistele jagada. Minu poeg oli erakordselt elurõõmus inimene. Ma ei tea ühtegi teist inimest, kes oleks niivõrd elus olnud. Maailm upub igasugustesse reeglitesse ja leida oma reeglid, elada oma elu on suur oskus. On kingitus osata olla sina ise, mitte minna kaasa trendide ja pealiskaudsete vooludega. Ja mulle meeldib olla küpses eas. Ei pea elu lõpuni teismelist teesklema. See teadmine on mulle oluline ja ilus.

Mul on väga kurb vaadata inimesi, kes ei tea, mida nad tahavad. Samas on tore, kui nad vähemalt otsivad iseennast. Mina olen alati olnud hästi kindel selles, mida ma tahan, ja julgen aina sügavama teadlikkusega otsida, edasi liikuda ning avastada. Mida edasi, seda selgem on teadmine ja see võimaldab paljude võimaluste hulgast tabada tee, mis on minu jaoks õige. Elan iga päeva kui elu viimast.

Anu Ruusmaa Ida Tantsukoolis moderntantsu õpetamas. Sulev Kuuse Anu Ruusmaa Tõnu Veileri lavastuse „1001&1 ...“ proovi läbi viimas. Reet Sau

Brian Melviniga Dmitri Harchenko lavastuses „Kutse duellile. Anu Ruusmaa vs Brian Melvin“. Sven Tupitsa

Anu Ruusmaa Kaja Lindali lavastuses „Kehameel“.

Anu Ruusmaa Dmitri Harchenko lavastuses „Ikoonid. J. S. Bach“. Rünno
Lahesoo fotod

Vestelnud EVELIN LAGLE